

нове господаре, за притѣсненіето, за унията, за срамното господаруване еврейско на християнска земя, за сичко, што е хранило и удвоявало ненависть въ казациѣ отъ старо време. Младъ, но силенъ духомъ, гетманъ Остраница бѣ предводителъ на сичката безбройна казачка сила. Край него се намираще престарѣлъ, но опытенъ неговъ другаръ и совѣтникъ Гуня. Осемъ полковника водѣхъ по дванаесет хиляди полкове. Слѣдъ гетмана идѣхъ двама есаула и единъ бунчужни главенъ. ¹⁾ Главниятъ хорунжи бѣ предводителъ на главниятъ прѣпорецъ; и много оште хоругви и прѣпорици се развѣвахъ на далече; а другаретъ на бунчужний носѣхъ бунчуци. Много имаше и други воински чинове, писаре съ пѣши и конни чети; колкото бѣхъ реестрови ²⁾ казаци, толкова, речи, се набрахъ и воли. Казациѣ се дигнахъ отсѣдѣ, отъ Чигиринъ, отъ Переяславъ, отъ Бутурицъ, отъ Глуховъ, отъ сичкитъ доли и горни страни днѣпровски и отъ островетъ. Конѣ безъ брой, тоборе и кола потеглихъ по полята. И между толкова казаци, между ония осемъ полка най отборенъ отъ сичкитъ бѣ единъ полкъ; и предводителъ на тоя полкъ бѣ Тарасъ Булба. Той бѣ прѣденъ между другитъ: и по годиניתъ си, и по вѣстията си, и по умѣнето си да върти войската, и по неукротимата си ненависть къмъ вразитъ. И на казациѣ се видѣше безъ мѣра неговата немилостива свирѣпность. Огънь и бѣсѣло полагаше неговата бѣла глава, неговъ совѣтъ бѣ кланъ, пѣлъ и пожаръ.

Не е потребно да се описватъ сичкитъ битви, дѣто се показахъ казациѣ: сичко е записано въ лѣтописетъ. То се знае, какво пѣшто е война за вѣра въ руската земя: нема сила по-силна отъ вѣрата. Тя е несорборна и страшна, като нерукотворна скала въ бурно, вѣчно-волнуемо море. Изъ самъта средъ на морското дѣно возноси тя камъ

1). Бунчужнитъ, хоругвитъ, печатъ и други знакове на достѣнството се даваха на войводата отъ полскій краљ, като почетни знакове. Стефанъ Баторій првъ даде организация на воли-тъ казашки дружини.

2). Реестрови казаци, сирѣчь казаци, които признаваше полското правителството за законна войска, които бѣ длъжни да врани границитъ на царството и получаваше плата. Числото и положи првъ Стефанъ Баторій шестъ хиляди. А на воднитъ казаци броятъ бѣ неопредѣленъ, тогоречи сѣки южно русинъ се наричаше казакъ. Та главната сила тука не сѣ реестровитъ казаци, както казва авторътъ, а воднитъ, които полциѣ не признаваха за казаци, и наричаха хлони, посполство. Въ 1648 г. БОГДАНЪ ХМЕЛНИЦКИ подигна сичка южна русия на бранъ съ полциѣ и поиска да отдѣли Украина отъ Полша и да ѝ даде отдѣлно битіе. Въ 1654 год. Хмельники съ Малоросія се предаде въ поданство Александру Михайловичу, царю всея росій.